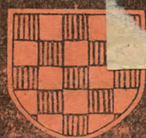
Poštarina plaćena u gotovu.

SELJAČKA OMLADINA

BROJ 11 GODINA III.

Malo razgovora sa suradnicima

U Posljednje vrijeme javio se pjesmama **Mirko Pravdić**. Živi na selu, pa je jasno, da će njegovo oko promatrati prirodu, bogatu i pnuu promjena, a onda život seljaka, koji se bori s ovom prirodom u svagdašnjoj borbi za kruh.

Doživljavanje mu je bogato, misao je razvio, opažanje istančano. Tu stranu ne smije zapustiti kao što i predmet (temu) svog nadahnuća mora tražiti (kao i do sada), tamo, gdje mu je najbliže i najpristupačnije: u prirodi, u seljačkom životu, u svom momačkom doživljavanju života.

Međutim kod njega kao i kod njegovog zemljaka Adalberta Pogačića osjeća se neko pomanjkanje. Oni su još mladi, u punoj snazi. Gdje je mladenačko veselje, oduševljenje, doživljavanje ljubavi (ljubavnih pjesama uopće nemaju)., Makar su teška današnja vremena, a kod nas prilike očajne, ipak ne smijemo gubiti mladenačkog poleta, a osobito to ne smije katolički mladić.

Drugo je pitanje s formom. Kod pjesme nije dovoljno razviti misao, nego treba toj misli dati zgodan oblik. To je kod Mirka Pravdića slaba strana. Pjesmu treba dugo dotjerivati i usavršavati. Ne mnogo pisati, nego malo ali dotjerano i fino. Zato bi možda bilo dobro, da čita narodne pjesme, jer one su najbolja škola, ono bez čega nema dobre pjesme: za ritam, za ono, što daje pjesmi, da je slična glazbi. Bez toga nema pjesme. — Neka na to pripazi, i uspjeh ne će izostati.

Primio sam suradnju **Janka H.** Prvi radovi su i kod velikih pisaca bili slabi. U slijedećem broju izaći će nešto od vaših radova. Manje usklika i jaukanja, a više zdravog promatranja života oko sebe. Mnogo čitajte i ne sustajte u pisanju. Sada u zimi bit će vremena.

O Adalbertu Pogačiću bit će riječ, kada stignu najavljeni radovi (pripovijesti).

Urednik

SELJAČKA OMLADINA

ČASOPIS ZA VJERSKI, PROSVJETNI I SOCIJALNI ŽIVOT I RAD HRVATSKE SELJAČKE KATOLIČKE OMLADINE

Br. 11. Studeni 1940. Godina III.

Za katoličko jedinstvo

Današnje vrijeme ima svoj zahtjev: jedinstvo. Nemoguće je izvesti svaki veći pothvat, ako svoje vlastite sile trošimo u unutrašnjim trzavicama i stranačkim neprijateljstvima. Politički život pokazao je, da su za život sposobne samo one države, koje su jedinstvene i složne. Zato su u posljednje vrijeme mnoge države ili propale ili su sasma preuređene.

Sloga i jedinstvo najpotrebniji su katolicima, jer oni imadu najtežu zadaću:

moralni preporod čovječanstva u duhu Kristove nauke i zbog toga su najviše napadani i progonjeni.

Zašto je baš osobito u današnje vrijeme potrebno katoličko jedinstvo? Zato, jer,

1) samo slogom možemo nešto učiniti;

2) nastaje novo doba, a stari društveni red propada. — Treba stvoriti novi, bolji društveni red.

Stari društveni red, koji je plod gospodarskog liberalizma (gospodarski liberalizam znači gospodarsku slobodu, međutim gospodarski liberalizam je donio slobodu samo kapitalistima, a siromašniji postali su robovi kapitala), danas je po općem mišljenju došao do sloma, i ne treba ga nikome žaliti.

Papa Leon XIII. je za vrijeme cijelog svog vladanja nastupio sa svom odlučnošću protiv krivicama liberalnoga društvenog reda, a za pravednost u korist radničkog staleža. Ljudi su bili tako pod uplivom liberalizma, (a

mnogi su još i danas), da se papine reforme nisu izvele. Ni sami katolici nisu shvatili velikog Papu.

Stari liberalni društveni red bio je po svojim načelima i po svojem djelovanju nekršćanski. To može tajiti samo onaj, kojemu je u tom društvenom redu bilo tako lijepo, da nije vidio oko sebe u nebo vapijuće nepravde i prema pojedincima i prema cijelim društvenim skupinama. To je dobro osjetio izrabljivani i seljak i radnik. Zato je već vrijeme, da dođe konac krive slobode u gospodarstvu i neodgovornog pašaluka bogataša.

Kad propada stari društveni red, pitamo se, kakav će biti novi. Mi katolici učinit ćemo nešto samo onda, ako odlučno prekinemo sa svim sponama liberalnog gledanja na život i živo prionemo uz naučavanja Crkve i Papa. Kanimo se polovičarstva. Novi društveni red bit će bolji i sretniji samo onda, ako se bude temeljio na čistim kršćanskim načelima i katoličkoj nauci.

POTREBNO JE KATOLIČKO JEDINSTVO

Velika zadaća, koju imademo kao nosioci prave istine, nalaže nam jedinstvo i slogu. Neprijateljske sile urotile su se da nam unište katoličko jedinstvo.

Da to postignu zavili su se u umjetnu maglu nejasnosti. Govore o nekom »klerikalizmu«, koji je zlo i protiv kojega se treba boriti. Zato rasčistimo pojmove!

Katoličko jedinstvo čine svi oni, vjerni katolici, koji stoje čvrsto uz Papu i crkveno poglavarstvo i s njima zajedno rade oko pobjede katoličkih načela u javnom i privatnom životu.

Ono prima načela i smjernice od Pape i crkvenog poglavarstva bez ustezanja i izvodi ih u privatnom i javnom životu. Ono neustrašivo stoji na braniku istine i pravde protiv svih režima i progona.

Neprijatelji kršćanstva vole to nazivati »klerikalizmom«. To je ostatak liberalizma. Izbaciti vjeru iz javnog, a onda iz privatnog života, to znači njima boriti se protiv »klerikalizma«.

Katoličko jedinstvo, koje sada čini Katolička Akcija, najveći je trn u peti svim neprijateljima Crkve. A mi koji znademo, što branimo i čime se oduševljavamo, budimo svijesni naše zadaće. Katoličko jedinstvo iznad svega, jer samo ono nam može dati potrebnu snagu u borbi za katolička načela.

Blaženi Nikola Tavelić
Jerusalemski mučenik

14. studenoga

Šibeniče, štono lijep nam niče,
Kad se Hrvat s morem bratit priče,
Krešimirov grade ponositi,
Žarkih srca oče plemeniti,
Rodio si po izbor junaka,
Umjetnika, slavnih učenjaka,
Al još veća slava zapada te,
Kad u tebi na svijet dođe dijete,
Štono će ga milost napuniti,
Mučenički vijenac okruniti!

Od slavnog se Niko rodi roda,
Od malena na knjigu se poda,
Kod sinova svetog oca Franje,
Gdjeno i sam sveto dobi zvanje.
Te postade časnim redovnikom,
Redovnikom, Božjim svećenikom,
Pa u jednom kraj Asiza kloštru,
Na pokoru podade se oštru,
Da se njome za rad sveti sprema,
U kom bez nje jedrog ploda nema.
Dane, noći tu Nikola moli:
»O Isuse, što krv za nas proli,
Daj, da svoju ja za Te istočim,
Njom Ti ljubav svoju zasvjedočim!«
Otuda ga, punog svetog žara,

Otpremila volja poglavara
U ponosnu, al nesretnu Bosnu,
Gdje nemili Bogu »bogumili«
Divni Kristov zakon poganeći,
Božju moć na đavla prenoseći
Naučahu čarolije lude,
U zlo svako uvođahu ljude.
Tu dan na dan bilo vidjet Nika,
Kako s više braće redovnika,
Sveđ na krunu misleć mučeničku,
Širi svetu vjeru katoličku.

Dvanaest ljeta tu ga bole drače,
Dok s istoka tutnjalo sve jače:
Strašni Turčin Balkan uzimao,
Sve se bliže Bosni primicao . . . . .
Kobne Niku stale hvatat slutnje:
Za molitve posred noćne šutnje,
Često gledo u viđenju vaje,
Što ih sprema osmanlijski zmaje
Grijeha punom svijetu kršćanskomu,
I napose rodu hrvatskomu.
Tad najednom tajni glas mu šane:
»Hajd odavle među muslomane,
Neustrašiv navješćuj im Krista,
Tu ti — vijenac mučenički blista,
A primjer ćeš Hrvatima dati,
Kako valja za Križ umirati . . . .«

* * * *

Bukom buči drevni Jerusolim.
Koji jad je Arapima holim,
Što grad Božji čvrstom drže šakom?
Čemu jate u bijesu se takom
I ispred svog vapiju kadije,
Kano ispred Pilata Žudije?
Na trg pala sred bezbroj kurjaka
Četir fratra, četiri junaka;

Gledni bolje! . . . . Nije san već java:
Naš Nikola njihova je glava,
I on zbori, svim se trgom ori:
»Zbor mi čedni čuj, kadijo vrijedni,
I vi braćo po Bogu, svi čujte,
Pa od kriva pravo razlikujte!
Vaša vjera nije sa nebesa,
Jer njoj od sveg preča su tjelesa;
I u raju — nauke su njene —
Glavnom slasti jela su i žene.
A da gdje je duša plemenita?
Duša, krepost? To se i ne pita!
Kako spram tog naš je zakon divan,
Zakon Kristov, vašem suprotivan!
Njemu duša skrb je ponajveća,
Bog je duši poglavita sreća,
On je njeno i pilo i jelo,
Po njem sveti duša su i tijelo.,
To je zakon Božji istiniti,
Što i vama red ga prihvatiti . . . .«

Usred graje bijesnih muslomana
Ču se glas i drugih franciskana,
Sva trojica ponoviše sve to.
Kadija će: »Ded poreci, pseto!«
A Nikola: »Nije što poreći;
Bez Krista se ne nadajte sreći,
Bez Njeg zlu vam ne imade lijeka,
Bez Njeg vječni pakao vas čeka!«
Tad kadija migom znamen dade,
A Nikola s društvom na tle pade,
Na mrtvo ih batinama biše,
Pa u tamnu tamnicu ih skriše.
Tu do trećeg mučeni su danka
I napokon izvedeni vanka,
Gdje su bili mačem komadani
I u ljuti oganj pobacani.
No kad oganj poštedje im moći,
Pogreboše negdje ih po noći,
Da kršćani za grob im ne znadu,

I dužne im počasti ne podadu.
Blag Nikola, blažen mučeniče,
Hrvatova doma zaštitniče,
Što za Spasa krv si svoju lio,
Baš gdje i On razapet je bio,
Gle, Crkva Te na oltare djenu,
A Tvoj narod radosno se prenu
Pa spomenik lijepi podiže Ti,
Da ga gleda Jerusolim sveti:
Moli za nas posred nebesnika
S mnoštvom skrovnih onih mučenika,
Što rad Krista s hrvatskog ih duba
Otrgoše četir vijeka gruba!
Moli, da se vjerom utvrdimo,
Rimsku Crkvu čvrsto zagrlimo,
Kojoj zlotvor želi nas oteti,
Pa se laska, miti, sili, prijeti!
Moli, da bi svaki od Hrvata
Nalik na Te, blaženog nam brata,
Za presvetu vjeru katoličku
Bio spreman na smrt mučeničku!

M. Pavelić

Kako je s kanonizacijom blaženog Nikole Tavilića

Pred 10 mjeseci podnesena je molba hrvatskog Episkopata Sv. Ocu Papi za kanonizaciju bl. Nikole Tavilića. Već do tada je vrlo lijepo bilo širenje štovanja toga hrvatskoga Blaženika, a otada se to štovanje sve više širi. U vezi s tim, mnogi pitaju: kako je sada s pitanejm te kanonizacije?

Na to je pitanje opširno odgovorio mp. o. dr. Dominik Mandić, član vrhovne uprave franjevačkog reda iz Rima, koi se sada nalazi na odmoru u Hrvatskoj. Dao je intervju »Hrvatskoj Straži«, odakle saznajemo, da je o. dr. Mandić priredio svu povijesnu građu o bl. Nikoli Taviliću za Kongregaciju sv. Obreda, gdje se rješava pitanje kanonizacije. Ta sva građa mora biti na latinskom jeziku tiskana, a to će biti gotovo do ovogodišnjeg blagdana bl. Nikole Tavilića 14. studenoga. Ujedno saznajemo da će hrvatski metropolita preuzv. dr. Alojzije Stepinac uskoro otvoriti tzv. apostolski proces, u kojem će biti sabrani svi podaci o štovanju bl. Nikole Tavilića i o milostima primljenim po njegovu zagovoru, pa će onda o svemu tom biti podastrt izvještaj Kongregaciji sv. Obreda.

I to će valjda biti do kraja ove godine, tako da bi onda početkom godine 1941. bio u Rimu proveden oficijelni proces za kanonizaciju bl. Nikole Tavilića. Za taj proces vlada u rimskim krugovima zanimanje i uvjerenje, da može biti brzo dovršen, jer je toj stvari sam Sv. Otac Papa vrlo sklon.

Po tom vidimo, da je pitanje kanonizacije prvog hrvatskog Sveca na najboljem putu. Samo sada treba u ova dva mjeseca do blagdana bl. Nikole Tavilića učiniti, da njegov kult doista bude u svim crkvama proveden postavljanjem njegove slike ili kipa, pa da izvještaj u Rim doista uzmogne glasiti: Štovanje ovog hrvatskog Blaženika je doista općenito.

Tu će općenitost poduprijeti i širenje njegova štovanja izvan naše domovine, osobito u Palestini, Americi i t. d. A jednako je potrebno u svakoj se potrebi utjecati ovom našem Blaženiku u nebeski zagovor i moliti molitve za njegovu kanonizaciju.

Sve će to ubrzati tu kanoniazciju, za koju postoje sve nade, da na nju, ako i sami u tom smjeru sve posmjeru sve potrebno učinimo, ne ćemo morati dugo čekati.

»Katolik«

STRAH BOŽJI POČETAK JE MUDROSTI
Sv. Pismo

Pitao sin oca, kad je polazio u svijet:
— Na što mi treba najviše paziti?
— Na strah Božji i stid ljudski.

Narodna

Na majčinu grobu

Kroz proplanke bura vije
Bijeli snježak pokrio je pute,
Nemilice svakom lice mije
I zasipa šumu, lišće žuto.

Ko se ono tamo žuri,
U snijeg i u zimu ljutu,
Ko li se to odvažio,
Koracati po tom snježnom putu?

Ispod nogu snježak prši,
Bez milosti po njem gazi,
Djevojčica dužnost vrši,
Gazeć po toj snježnoj stazi.

Na grob majčin ona nosi cvijeće,
Da zakiti onaj grobni humak.
Svoju majku zaboravit ne će,
Jer je na to veže njena ljubav . . .

Ivan Tutavac, selj. mladić

Molitva i rad

(Riječ duhovnika)

Klečao je. Pred njim je bio oltar Bl. Gospe. Upro je svoje oči u Njezinu sliku. Dušom su mu prolazile tužne misli. Mnoštvo ljudi ostavljalo je dnevno katol. vjeru i prelazilo u krivovjerje

Zaludio ih neki otpadnik. Govorio im o silnom bogatstvu katol. Crkve, o pokvarenosti svećenstva, o Isusovoj nauci, koju su iskrivili Papa i biskupi i t. d.

Ljudi slušali dan na dan i povjerovali. Poput vala zapljusnulo je krivovjerje Albingeza čitavu južnu Francusku. Trgnuli se biskupi i svećenstvo, odvraćali puk od zla, molili, zaklinjali, ali sve uzalud. Kao da ih je đavao zaslijepio.

U tom misionarskom poslu obraćenja najviše se istakao sv. Dominik. Zaredao je od mjesta do mjesta i propovjedao bi po čitave dane. No uspjeh bio je malen. Obratilo se tek nekoliko pojedinaca. Slomljen od propovjedničkoga posla, jadan i žalostan u duši radi tvrdoglavosti krivovjeraca, došao je sv. Dominik neke večeri u crkvu i kleknuo pred oltar Bl. Gospe. Tužio se. Sve je učinio što je mogao, pa opet ništa. Tražio je Bl. Gospu, da mu pomogne.

Lice se dobre Majke nasmiješi i pruži ruku prema sv. Dominiku. U ruci je bila krunica. Nebeska Majka reče sv. Dominiku: »Uzmi i moli, pak ćeš ih obratiti više, nego propovijedanjem«.

S novim pouzdanjem ustao je sv. Dominik od oltara i počeo moliti krunicu sam, a i učio je druge. Uistinu molitva krunice činila je čudesa. Obraćalo se sve više i više krivovjeraca. Pa i čitave pokrajine, kao da im je pala mrena s očiju, progledali su zabludu u koju su bili uvučeni i raskajana srca vraćali se u krilo katoličke Crkve.

Draga omladino! Ti preko K. A. želiš preporoditi svoje selo. Skupljajte oko sebe vrijednu mladež, držite sastanke, predavanja, priredbe, širite dobru štampu i t. d. Zbrojiš li sav trud uložen oko društvenoga života i uporediš uspjeh opazit ćeš, da si se često mnogo mučio a malo učinio.

Koji je razlog tomu neuspjehu? Sigurno jedan! Bili smo presamosvijesni svojega »ja«. Mislili smo, da mi sami sve možemo. Ovo vrijedi za čisto svjetovne stvari, gdje odlučuje samo lična sposobnost i okretnost. No kad radimo za dobro kat. Crkve, onda nije dovoljno osloniti se samo na sebe. U radu za širenje Kraljevsvta Kristova na prvom je mjestu pomoć Božja — milost, bez koje je uzaludan sav trud. Milost pak Božja dobiva se preko molitve.

Isus sam nas opominje: »Molite i dat će Vam se; tražite i naći ćete; kucajte i otvorit će Vam se«. Sv. Pavao koji je bio jedan od najvećih apostola, javno priznaje da je takav postao samo po milosti Božjoj »Milošću Božjom jesam što jesam«, tako piše u svojoj poslanici.

Hoćemo li, dakle, biti u prvom redu apostoli u K. A. moramo mnogo moliti poput sv. Pavla, a isto tako hoćemo li u svojem apostolskom radu imati uspjeha, moramo opet moliti, poput sv. Dominika.

Tajanstvena kuća

Na zemlju se spustila gusta tama. U neko selo zalutao je jedan lovac. Dođe do neke trošne kolibe, zakuca na vrata i uđe unutra. Kraj stola je sjedilo dvoje postarijih ljudi. Negdje u kutu je titrala petrolejka i slabo osvjetljavala sobu. Kraj peći je sjedila nagluha starica i drijemala. Kako se činilo, nije ni primjetila došljaka.

On im zaželi dobru večer i umoli za konak. Na to se prene nagluha, smežurana starica i odgovori, da nemaju ni sami dosta mjesta. Nastade duboka tišina. Samo se je čuo dah nazočnih. Starica se nekud zamisli i zagleda kroz prozor u noć.

U daljini se vidjelo na jednom izbrešku slabo svjetljucanje, koje je dopiralo iz osamljene kolibe. Odjednom upita starica, kao iza sna svojim slabašnim glasom:

— Vjerujete li u duhove?

Lovac se glasno nasmije i upita:

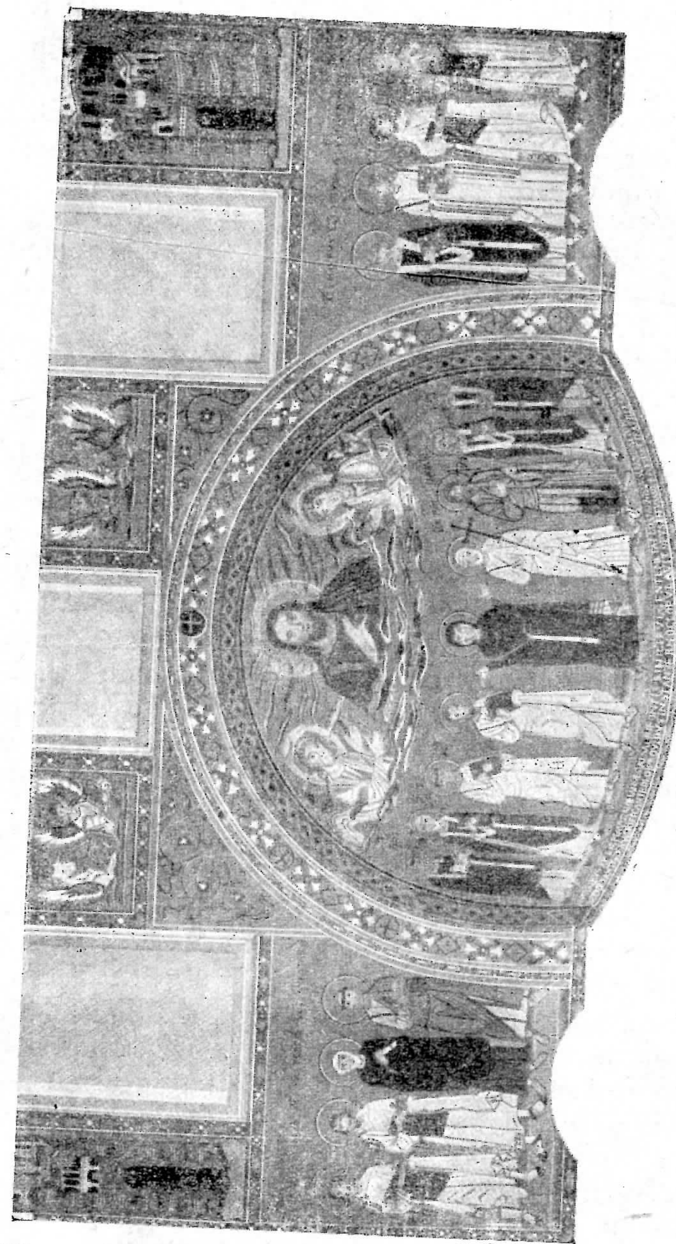
— Zašto pitate, majko?

— Preporučila bih vam jednu kuću u kojoj ima konaka za vas, ali nitko do sada nije u njoj mirno proveo jednu noć. Kažu, da o ponoći obilaze kuću duhovi . . .

— Zar ja, da vjerujem u duhove? I nasmije se još glasnije. — U te babje tričarije i praznovjerje! To su samo popovska naklapanja, koja pripovijedaju ljudima. Od strane znanosti još nije dokazano, da duša živi poslije smrti čovjeka. Gluposti! — Htio bih ja to vidjeti!!

— Po volji vam. Eno to je ta kuća, — pokaza mu starica kroz prozor prema nekoj svjetloj točci u magli i daljini.

— Hvala, majko, i laku noć, — reče lovac i zaputi se prema vratima. Starica zaklima glavom i šapne:

Ova slika nalazi se u rimskoj bazilici sv. Ivana Lateranskog, a prikazuje sv. mučenike, koji su pali u Istri i Dalmaciji, kad su se Hrvati kao pogani doselili u ove krajeve. **Međutim oni su se naskoro pokrstili i mi sada slavimo 1.300 god. pokrštenja.**

— Šteta ga je i zgodan je i još mlad čovjek . . . .

Na domaku iz sela na zelenom izbrešku nedaleko hrastove šume, stajala je stara, seoska koliba. Tamo nije nikada nitko dolazio. I svjetlo istoka i zapada slabo je prodiralo onamo. U njoj je stanovao Petar, sin pokojnice Ane sa svojom ženom. O toj kući su u selu kružile najsablasnije pripovijesti.

Petar još nije legao na počinak. Njegova žena je uspavljivala najmanje dijete u koljevci. Najednom netko zakuca na vrata. U sobu uđe lovac. Zaželi im »dobru večer« i zamoli za konak.

— Oh, ni sami nemamo mira po noći, šta da i vas uznemirujemo, — odgovori mu blijeda suha žena.

— Ne brinite za mene, — reče im on mirno. — Ja znam sve, pa bih htio da vidim, da li je to sve istina!

Ponude ga sjesti, a on se ogleda naokolo. Nekad je ta soba bila prekrasna, a sada su stijene njene i strop od cedrovine, pocrnjele od vremena, odavale tu i tamo još po koji blijedi trag nekadašnje ljepote.

Bio ej nijem. Oči njegove, napola zastrte vjeđama, bile su nepomično uprte u prazninu, i tek slabi dah njegov odavao je, da mu srce još bije. U sobu je tiho dopirao šapat drveća, na pragu je otvorenih vratiju lutalo blijedozlatno svijetlo, koje je prodiralo kroz krošnje prastarih stabala.

Bio je nijem. Oči njegove, napola zastrte vjeđama, očima . . . . U drugoj sobi mu napraviše ležaj, gdje legne . . Odluči, da bdije. Pušku je držao u ruci i čekao, kada će sa zidne ure otkucati oni najduiji satovi . . . . Ali prevlada ga san, i on usne.

Svi polijegaše spavati. . . . Ona starica iz one seoske kolibe dugo je gledala napolje prema ovoj čudnovatoj i fantastičnoj kući. Svijetlo se je u daljini ugasnulo, i tako starica sazna, da su svi u onoj kući polijegali na počinak . . . . .

U to je baš izašao mjesec i polio selo svojim sjajem. Budno je stražario nad ovom kućom, sve dok ga nije prekrio gust oblak, kao velom, da je ne gleda više.

Starinska zidna ura je otkucavala ravno pola noći. Iz dvorišta je dopiralo zavijanje lovčevih pâsa. U sobi se čulo mirno i lagano disanje. Najednom se začuje neki lagani šum. Vrata se stanu otvarati i lupati sve jače. Prozori cvile, kao da netko plače. Netko bi pomislio: vjetar ih otvara i struji kroz vrata. Ali kakav vjetar u tako mirnoj noći.

Lovac se trže, hvata pušku, ali nigdje ne vidi ništa. Samo čuje grozno škripanje vratiju. Oblio ga znoj, kosa mu se ježi, i u smrtnom strahu ustane i skoči kroz prozor. Trčao je kao mahnit u šumu i mrak. Čini mu se, kao da ga proganja neka sablast, koja će ga doskora uhvatiti svojim hladnim i koščatim rukama. Na nekoj grani opazi dva svjetla i grdna oka. Nešto zaleprša zrakom. Čuju se lovčevi koraci po suhom i uvelom lišću. I sami njegovi koraci mu se čine stranim i sablasnim. Sve mu se toga časa učini fantastičnim.

Kad mu se trnje pripinje za kaput, čini mu se, kao da ga sablast hvata rukama. Već nemože dalje i sustaje. Najednom se spotakne o nešto tvrdo: panj, što li, i posrne . . . . Kroz noćnu tišinu propara se strahovit prasak, što odzvanja i odjekiva kroz devet šuma. Iza toga se začuje bolan uzdah. Metak iz njegove puške mu razmrska čeonu kost, i lovac više nije živio.

Noć je stala blijediti, a istok je postajao sve svjetliji. Kroz šumu je išla neka starica i brala suho lišće. Zaprepasti se, kad naiđe na mrtvog čovjeka, koji je ležao nasred šume. Zaputi se puteljkom, koji je bio zasut žutim i uvelim lišćem, koji je vodio u obližnje selo.

Na domaku iz šume kraj izvora ugleda onu nagluhu staricu. Njoj prvoj ispripovijeda, na kakav je jezovit prizor naišla u šumi, a ova ju stane slušati otvorenih ustiju i raskolačenih očiju, pa reče:

— Pa to je onaj čovjek, koji je prošle noći prospavao u onoj kući. — I svojom suhom rukom pokaže prema onom izbrešku. Tada joj ova ispripovijedi sve, što je znala o onoj čudnoj kući, polako, kao da važe svaku riječ, prije nego je izgovori. Dvije žene idu prema selu, odakle je dopiralo kukurjekanje pijevaca, i šapuću tiho, ali važno, kao da kroje sudbu suncu na izlasku.

— Trebalo bi o tome pitati vel. župnika, — reče prva žena, — a ne ovako uvijek živjeti u strahu. —

— Da, da, — potvrdi druga klimajući glavom. — Koliki su tamo već skoro umrli od straha, kada su tamo spavali. Prošlog petka je došao onamo neki čovjek, da iznajmi jednu sobu. Kada je upitao za cijenu, seljak mu reče, da ne treba ništa platiti. Ovaj se veoma začudi tome. Kolike li sreće, šta mislite, u ovo teško doba pa imati besplatan stan. Odmah se useli sa svojom obitelji.

Toga dana ode na sajam, da kupi kravu, pa ga te noći nije bilo kod kuće. Kad bi pola noći, a ono opet započne cviljenje. Natjera strah u kosti ženi i mnogobrojnoj djeci. Drugoga jutra se odmah iseliše napolje. Kupili su neku drvenu kolibu (koja se može rastavljati i prenašati), i nastaniše se negdje u drugom selu kraj rijeke. —

— Priča se, — započne prva žena, — da je u našem selu postojala prije par godina takova kuća. U nju se nitko nije usuđivao ići. Jednom se našla neka odvažna mlada djevojka iz tog sela i odlučila provesti noć u toj kući. Mnogi su je odgovarali, ali ona je ostala pri svojemu. Usred noći je probudi čudan šum. Kod vratiju opazi neku plavkastu svijetlost. Ona ne trznu ni jednim živcem niti okom. Ostala je sasma mirna. Tada začuje neki glas kao u snu. Kad je dolazio sve bliže, jasno je čula riječi: »Ne mogu biti nikada mirna. Mene je ubio neki zločinac, a kosti mi zakopao ovdje u podrumu, ispod nekog kamena, da se domogne mojeg novca. Još nitko se nije usudio doći u ovu kuću. Kad god sam se noću pojavila, svi su drhtali od straha. Eto, tebe sam našla, i jer si neustrašiva, usudila sam ti povjeriti tajnu. Idi i iskopaj moje kosti i odnesi ih na groblje«, završi prikaza i nestane je. Drugi dan otišla je djevojka u podrum kuće i učinila, kako joj je bilo rečeno. Zakopaše kosti sa svim pristojnim običajem. Od tada se nije više čula lupa u toj kući — završi starica.

Prije nego se starice rastadoše, zaključe, da će se na večer sastati u onoj kući. U predvečerje zakuca na vratima one tajinstvene kuće ona starica i umoli za konak. Mladi muž i žena se začude na tako česte posjete.

Starica im reče, da već sve zna i da će pokušati nešto da otjera duha. Oni pristanu i dozvole, da starica bdije do pola noći.

Svi polijegaše, samo je starica ostala kraj peći, i molila krunicu. Došlo je i pola noći, a vrata se opet otvoriše. Starica prestane moliti i upita tiho:

— Tko je Božji? — Gospodarica ove kuće i mati Petrova — odgovori duh.

— Znate li, što je rekao Isus na posljednjoj večeri?

— Mir vam dajem svoj, — odgovori duh.

— Pa zašto onda nedate vi mira ovoj kući? —

— Ne mogu, jer moj sin nije učinio ono, što sam ga molila i zaklinjala u svojim posljednjim časovima života. Rekla sam mu, da spali sve škrinje u kojima sam držala brašno, koje sam ukrala po selu, i posude, u kojima sam držala mlijeko, — završi duh gospodarice te kuće — i sve opet nastane mirno.

Seljak Petar je bio sav obliven znojem, a kose su mu čupale neke nevidljive ruke.

Drugog dana spale sve škrinje i bace posude, pa je od tada vladao u toj kući mir. Mladi muž zahvali starici, koja ga je lišila duha njegove majke, koji je nekada bio strah i trepet ove kuće.

Alojzije Lutz

„Bogatstvo svijeta"

Apostoli su jednoć cijelu noć lovili ribu i nijesu zadrijemali. Ali kada je trebalo, da s Isusom u vrtu Getsemanskom mole i bdiju, onda veli Sv. Pismo, da su odmah zadrijemali i zaspali.

Takav i još gori, jest cijeli ljudski rod. Čovjek ostavlja rod i dom i tužan polazi u tuđi kraj, samo da steče blaga i bogatstva; a na sv. Misu ne bi pošao, makar mu nema ni dva kilometra do crkve. Trgovac od rana jutra

do kasne večeri čeka za stolom kupce i ne dosađuje se; a teška mu je propovijed, ako je dulja od 10 minuta.

Za blago ovoga svijeta ustaju ljudi rano — pa i u ponoć, a teško im je jednom na godinu podraniti, da prime sakramenat sv. Pričesti.

S pravom se Isus tuži kroz usta bogoljubnika. Za malen dobitak daleko se putuje; za vječni život, koliko ih ni noge ne makne. Mnogi doduše, dok su mladi i zdravi, dok tjelesne strasti u njima slave pobjedu, ne će shvatiti ove istine i zaziru od svetog i pokorničkog života. Ali doći će čas, kada će izmijeniti svoje mišljenje. Kud brod plovi, najbolje se vidi s krme; tu stoji i krmilar. Pravi smisao kršćanskoga života vidjet će se u času smrti.

Danas svatko hoće da uči i zna. Škole, male i velike svaki dan su to punije, knjiga je ušla i u seljačke kuće; po novinama poznaju ljudi cijeli svijet, te bez novina i čitanja kao da ne mogu ljudi ni živjeti. Na svakom se polju radi, svugdje istražuje i sve proučava; čežnja za otkrivanjem tajna zemlje i mudrosti ovoga svijeta tjera na neumoran rad »sinove svijeta«.

A da li »sinovi svijeta« ulažu toliku pomnju, da upoznaju i kraljevstvo duha? Koliki se ulaže trud, da se pamet obogati ne samo zemaljskim nego i nebeskim znanjem. Ima i kršćana mudrih i pametnih, koji su i sveučilište svršili, a ne znaju, da riječ »nepogrješivost Papina« označuje, da nas Papa kao Naučitelj Crkve ne može krivo naučiti ni na zlo uputiti, a ne kao da i on ne bi mogao učiniti, koji grijeh, za koji se ispovijeda kao i drugi ljudi. Ima kršćana i naučenjaka u svjetovnim zakonima, a koji ne znaju, u koje su dane dužni postiti i uzdržati se od mesa. Ima i kršćana, koji poznaju sve kinoglumce i »filmske zvijezde«, a ne poznaju žića ni glavnih svetaca katoličke Crkve.

Zašto i kako to? Jer u crkvu ne zalaze, riječi Božje ne slušaju, pobožnih knjiga ne čitaju!

Katolički mladić iz Međimurja

Sprovod kao u pogana

— Ha, pa da, bio je dobričina stari djed Joso, pa zato je tako i prošao. Pa znaš prijatelju, stid me je, družili smo se, pa me je sramota, da je imao tako upadan sprovod. Ali da. — — —

— A veliš, bio je dobar?

— Pa jest, dobar i predobar, kako se ono kaže, kao majka. Istina, iako najstariji član zadruge N., sve je nadživio. Drugi su davno već pomrljucali. Jedinoga sina je rodio, i taj ga je u svemu naslijedio. I u svemu ima po sinu jedinu unuku, koju su u kuću morali udati., A jer nije čeo momak drukčije, morali su ga uzeti kao ravnopravnoga člana, u zadrugu. Sad je djed Joso istom progledao. Jer gospodariti nije više smio. Pa kad nije bio za posao radi starosti, nije ni čeo raditi, Bog da oprosti, ni ono što je mogao.

Pa da, prkosan je bio. Poslali ga, da čuva vinograd, a on okrene kazanu (gdje se peče rakija), pa se napije. Odvuče se nekako do vinograda, legao na ledinu i zaspao. Unuka i zet spreme večeru i pošalju djedu Josi. Ali da, njega u vinogradu niti naći, niti dozvati. Pa kada je družinče krenulo kući, nađe dida Josu, gdje leži i spava kao zaklan, što se po naški kaže. I kada ga nije moglo probuditi, otrči kući po toga njegova zeta. Ovaj ni pet ni šest, već u vinograd. Prodrma djeda i s njim kući. Ali je već bilo kasno. Djed je dobio prehladu. Kašljao je i počeo bacati. Nikome nije čeo kazati, zapravo, što mu je. E tako ga ni unuka ni zet, pa ni njegov sin, nisu htjeli upitati šta mu je? Svi skupa su ga držali za najveći teret u kući. I tako je kunjao dva do tri dana. Zapravo treće jutro kaže on zetu:

— Donesi mi bajo ljute rakije. — I ovaj ode i donese, pruži djedu čašu, a ovaj potegne kao »majka«. Škuc, štuc, štuc, protegne se preko kreveta i izdahnu.

Djede! Djede! Djede Josoooo! Ali on je već među mrtvima..

Istinu ti kažem prijatelju, nitko ni suze pustio za njim nije. Sva njegova imovina bila je jedna stara masna

torba i lula u njoj. — I kažem ti, da bi bolje bilo, da ni toga nije imao.

— A što si mislio kazati o upadnom sprovodu?

— Ma, pričekaj malo, i to ću ti kazati. Dok je bolovao ona dva tri dana, nitko živ da mu spomene ispovijed kršćansku., Več ljutu rakiju. A kad se prijatelj Joso opružio, onda popu: »Velečasni ovako, gospodine onako. Ovo ćemo Vam dati, ono ćemo Vam učiniti«. Ali pop se ne da ni vilama sedlati. Znaš tako ti je bilo sramota svih u kući, da su kazali po noći zakopati ga, ako ne će svećenik ćeti ga sprovesti. —

— Pa kaži mi, molim te, zašto ga nije ćeo ići sprovesti po kršćansku?

— Hm, zašto? Ma zato, jer nije ni živio po kršćansku. Sramota je, da se znade i pročuje. Ta nije se već oko pedeset godina ispovijedio niti pričestio. Upravo odkako se oženio.

— I nije, kažeš, dobio svećenika kod ukopa?

— Je, ali kako? Kada su mu se počeli moliti i ispričavati, što će o njima govoriti svijet, kaki ukop će mu dati kao baštinici, popustio je malo. Išao je samo onako u svom crnom talaru ispred sprovoda.

— A ne pričaš, je li ga je opjevao?

— Ma kako nije. Kako je došao u dvorište, samo je rekao: Primite ga na ramena i idemo!

— Ma što govoriš?

— Ta eto: Skočila je jedna baba riječima: Kako vi to gospodine mislite s provađati? Niti moliti, niti opijelo očitati, upravo, kanite odvući ga kao živinče!

— Molim te, reci mi, koja je to bila baba?

— Pa znaš, da bez pijanice Mimke, ne bi smjele karmine proći.

— A je li ju gospodin prekorio?

— Odrapio je pop baš kako treba: Šuti babo, kad ne znaš, što govoriš! Idemo. I van na kapiju, a oni za njim. A kad su stigli ka groblju, rekao im je gospodin: Nosite ga ravno u jamu, a on ode ravno kući . . . Siguran sam, prijatelju, da ga ne bi gospodin ni ovako sproveo, premda se mraćak hvatao, — da je znao, kako su djeda Josu u sanduk opremili. — Stavili su na njega njegovu masnu torbu. U torbu su metnuli plosku od pola litre ljute rakije,. metnuli su još i lulu i paklu duhana, zatim još gubu, kremen i čakmak.

— Stari djed, dobričina, jako je uzdahnuo i progovorio:

— Bog da oprosti. Živio je tako, a tako su ga i opremili i pokopali kao pogana.

Gabrijel Kosac

Prepelica jarebica

Kada dođemo do nesuglasica, onda trebamo biti pametni, pa makar i to bile sitnice, jer iza svake nesuglasice lahko dođe sukob. Zato treba da budemo pametni, inače se sukob ne može zaustaviti; ako jedan ne popusti, a to obično učini onaj, koji je pametniji. Zato nam neka posluže ovi primjeri:

1). Bio je jedan bračni par, koji je želio proslaviti svoju godišnjicu vjenčanja. Muž je donio s lova prepelce-jarebice i dao ih svojoj ženi, da pripremi za objed. Žena je s veseljem pripremila objed. Kod objeda kaže žena svome mužu:

— Vidiš, dragi, kako sam fino pripremila ove jarebice.

— Muž: to nisu jarebice nego prepelice;

— Žena: nije istina, to su jarebice;

— Muž: kad ti kažem, to su prepelice;

— Žena: to su jarebice, jarebice i jarebice, ja to znadem bolje nego ti.

— Muž: pa ti nemaš dovoljno pameti, ti to neznaš, to su prepelice.

Ali žena ne popušta, i oni se posvađaju i potuku. Za godinu dana na isti dan, opet će žena:

— Znaš, dragi, kako smo se mi danas godinu dana potukli radi onih jarebica.

— Muž ma nismo se mi potukli radi jarebica već radi prepelica. I opet je nastalo isto prepiranje, svađanje i tučnjava.

2). Dva susjeda odmarali se u voćnjaku, jedne nedjelje, poslije podne. Tamo je u blizini bila jedna voćka, koja je svoju granu pustila preko plota na susjedovu stranu. Na tu granu sjedne jedna ptica pjevačica i počne pjevati.

Na to će jedan susjed:

— Vidiš, dragi susjede, kako sam ja sretan čovjek! Ova mi ptica poljepšava život, ona mi pjeva;

Drugi susjed: Pjeva ona i meni, a ne samo tebi;

Prvi susjed: Pa kako bi ona pjevala tebi, ako sjedi na mome drvetu;

Drugi susjed: Ali ona je na mojoj strani;

Prvi susjed: Nemoj, susjede, ovako. Ovo je moje drvo i ona pjeva samo meni;

Drugi susjed: Ja ću tu granu odsjeći, pak neće više da pjeva ptica na njoj niti meni a niti tebi;

Prvi susjed: Ako ćeš da da siječeš granu, ja ću da te udarim sa kolcem;

Drugi susjed hvata granu i kao da će je sjeći.

Prvi susjed ga uhvati za ruku i potuku se do krvi i tužiše se sudu za koji su potrošili mnogo novaca.

Kad bi bili ovi ljudi pametni, ne bi se bili potukli i tužili sudovima. Da je jedan od njih u sukobu popustio, ne bi bilo svađe.

Franjo Blagus

Gospodski kolači

U selu Š. živio je siromašni opančarski majstor. Vrijedan je bio, ali je teško vezao kraj s krajem i zato je bio ćutljiv. Sva mu je utjeha bio njegov kum, općinski bilježnik. Kada bi došao k njemu, uvijek je bio čašćen rakijom, koja ga na čas učini govorljivim pa i nasmijanim.

Ali nije to potrajalo dugo, i stari majstor, shrvan od boli, legne u krevet. Nije mogao više doći kumu bilježniku — na rakiju. Pa kada je kum bilježnik uvidio, da mu jedini rod umire, pođe do njega, da ga u teškom času utješi, a za okrjepu je ponio kolača i rakije, koje od sada nije kumu majstoru manjkalo, jer je za sve to vodio brigu kum bilježnik. Ali našemu majstoru nije pomogla ni rakija ni kolači. Preko noći, pokosila ga smrt.

Drugog dana došao je opet kum bilježnik i isplakao se nad jedinim rodom, svojim kumom. Pa da mu učini posljednju uslugu, spremi mu po kršćanski ukop. I sve bi bilo dobro, da nije bilo staroga Tonija. Tonij je opazio što nitko nije. Počeo je uvjeravati o uzroku majstorove smrti. Nitko mu više nije vjerovao, a on pokuca kod mene na vrata.

— Hvaljen Isus i Marija, susjede (tako me je zvao).

— Uvijek hvaljen, odgovorim.

— Sjednite djede, ponudim ga.

— A što mi novoga nosite i što ćete mi novoga pričati? — upitam ga brzo.

— Aha, aha, hoću, samo dok odahnem. Znate, osamdeset mi ima godina pa već lako niti dihati ne mogu. Znate, da sam star, ali svejedno dobro pamtim i znam, što govorim. A pričat ću vam o starom majstoru opančaru, znate, da je umro. Ali vi ne znate, — zašto je umro . . . . I komu ja to pripovijedam, svaki mi kaže: »Šta ti stari znaš!« A govorio sam i svojoj kćeri, pa mi i ona isto tako odbrusila: »Ti si ostario, pa te je pamet ostavila. Zar si jedanput jeo kolača pa nisi umro?«

— A što, kakovi kolači upitam?

— Ma vidim, da men i vi ne ćete razumjeti, ali ću vam svejedno kazati: Stari majstor opančar bi i sada još živio, da ga nije otrovao njegov kum bilježnik.

— Ma vidim, da me ni vi ne ćete razumjeti, ali ću čime ga je otrovao?

— Njega je otrovao njegov kum bilježnik sa svojim gospodskim kolačima. — Ja vam kažem, je — je, otrovao ga je njegov kum; da nije majstor jeo njegovih gospodskih kolača, on bi još i sada živio. A tako je jeo one fine gospodske kolače, otrovao se i umro.

— Pa jeli to moguće, upitam ga sažalno?

— Jest, vidite, rekao je stari Tonij; majstor opančar bio je siromak pa nije nikada jeo slatkih jela, i zato njegov želudac nije mogao podnijeti slatkoće, otrovao se i umro. Znam ja, vi svi mislite što ti stari znaš? Ali ja znam to; da je radi toga obolio i umro.

Trebali su ga hraniti kašicom, mlijekom, grahom i krumpirom, a ne onim finim gospodskim kolačima, po kojima je posipano šećera prst na debelo.

Počeo sam se pritajeno smijati odvažnoj starčevoj gesti, našto se je stari Tonij ustao i rekao:

— Smijte se vi, kako hoćete, — staroga opančara je otrovao njegov kum bilježnik sa svojim finim gospodskim kolačima!

Gabrijel Kosac

Organizacijske vijesti

Započnimo življim radom u organizacijama

Došli su opet tmurni jesenski dani. Ljetna žurba je prestala. Došlo je opet pogodno vrijeme za rad u organizacijama. Zato sve organizacije moraju popuniti sva mjesta odborništva, sazvati jedan .eći sastanak i dobro se porazgovoriti o svom budućem radu. A treba mnogo raditi. Veliko slavlje hrvatske svete godine sve se više približuje. Neka nas ne nađe ne spremne. Treba se vidjeti, da radimo i da smo svijesni svoje organizacijske pripadnosti.

Ali ne sili nas na rad samo spremanje za svetu godinu. Teška i ozbiljna vremena spremaju se hrvatskom narodu. Trebat će čvrstih ljudi i jakih karaktera. Nemojmo precjenjivati svoje snage. Pogledajmo dobro, kakova je današnja seljačka omladina. Pogledajmo u budućnost, pa pomislite kakovi će to biti ljudi, kakovi gospodari, kakovi očevi obitelji. Mnogi od njih morat će ostaviti rodni dom, **i poći u grad. Šta ga tu čeka? Što će biti s tako neizgrađenim mladićem?**

Budimo svijesni toga. Organizirajmo u svakom društvu krug pobornika, koji će imati posebnu zadaću, da privedu što veći broj drugova u društvo. Budimo ponosni na svoju zadaću, koju imamo u budućnosti hrvatskoga naroda. Ne štedimo žrtve. Budimo apostoli. Okanimo se zabava i uživanja. Novo doba nastaje — doba rada.

Započnimo novim življim radom. Izgrađujmo naše selo. Neka prigodom svete godine bude organizirana sva naša mladež!

Šestinčanke peru rublje

Stranica općeg znanja

O AFRICI

Jugozapadni je dio starog kontinenta kopno Afrika. Ona se drži ostalog dijela starog kontinenta prevlakom Suez, kojom danas prolazi Sueski kanal, koji spaja Sredozemno i Crveno more.

Na istoku joj je Indijski ocean i Crveno more. Najistočniji joj je kraj Ras Hafun. Na zapadu joj je Atlantski ocean. Tu je najzapadniji kraj Kap Verde.

Afrika zaprema otprilike 30 mil. km². Površinom je dakle tri puta, kolika je Evropa, koja zaprema 10 mil. km², ili 120 puta, kolika je naša država, koja zaprema 250.000 km². Udaljenost je najsjevernije točke od najjužnije 8.000 km² a udaljenost je najzapadnije točke od najistočnije 7.300 km. I ako nam i prvi pogled na zemljovid Afrike pokazuje, da joj je glavna dužina od sjevera prama jugu, ipak joj je i udaljenost krajne istočne točke od krajne zapadne točke velika.

Afrička je obala slabo razvedena, ona je veoma jednolična.

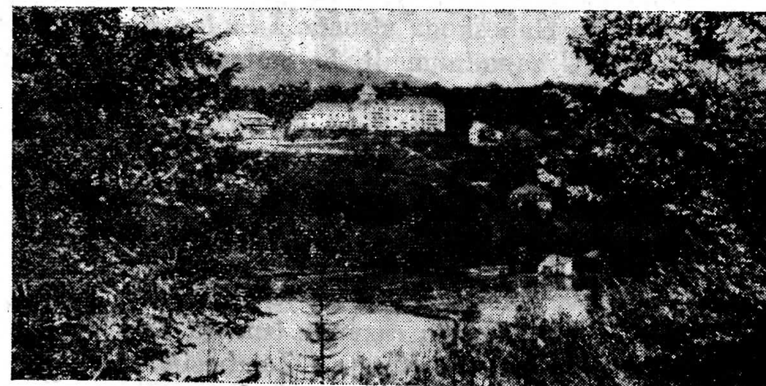
Na sjevernoj obali, od Sueskog kanala do Gibraltarskih vrata, dva su slabo razvijena poluotoka Barka i Tunizijski poluotok; među njima su dva zaliva, zaliv Sirta na istoku i Gabeški zaliv na zapadu.

Zapadna je obala još slabije razvedena od sjeverne. Ona je većinom niska. Pred sjevernim se dijelom ove obale nižu otočni skupovi: Madeira, Kanarski i Kapverdski otoci. Gotovo u sredini ove obale je veliki zaliv Gvinejski, kojemu su manji dijelovi Beninski i Biafra-zaliv. Sjeverna se obala Gvinejskog zaliva zove Gornjom Gvinejom a istočna Donjom Gvinejom. U Gvinejskom su zalivu otoci: Fernando Po, Principe, S. Thome i Annobon. Daleko od obale na oceanskoj pučini su samački otoci Ascension i Sv. Jelena.

I istočna je obala Afrike slabo razvedena i većinom niska. Samo je u južnom dijelu strma. Uza samu obalu

važni su manji otoci Zanzibar i Mafia. Vrata Mosambique (čitaj Mosambik) dijele od afričkog kopna veliki otok Madagaskar, koji je svojom veličinom četvrti otok na Zemlji. Njemu su na istoku otoci Maskareni, a sjeverozapadno Komori, a sjeveroistočno Amiranti i Seychelli. Jedini je poluotok na istočnoj obali poluotok Somali. Njemu je na sjeveru zaliv Adenski, odakle vrata Bab-el-Mandeb vode u Crveno more.

Kako su obale Afrike jednolične, tako je jednoličan i njezin reljev. Cijela je Afrika osim sjeverozapadnog dijela gdje se viju ulančene gore Atlasa, prostrana visoka ravan, sa nešto uzdignutim rubovima, koji se strmim i velikim stepenicamas puštaju prema moru.

Pogled na Plitvička jezera

VAŽNIJI DIJELOVI AFRIKE

Sahara zaprema prostrano visočje na jugu Atlaskog gorja i Sredozemnog mora otprilike sve do crte, koja spaja ušće Senegala, najsjeverniju točku rijeke Nigera i sastav Bijeloga i Modroga Nila, kojem je području na istoku Crveno More a na zapadu Atlantski ocean. Ovo je najveća pustinja na Zemlji. Površinom svojom veća je od polovine Evrope (6.2 mil. km²). Kao svagdje na Zemlji

tako i ovdje velika oskudica vode daje pustinji njezino glavno obilježje.

Velik dio Sahare pokriven je velikim naslagama pijeska, ali u Sahari ima i krajeva, gdje je na površini veliko kamenje ili tvrda litica. Po Sahari kao i po ostalim pustinjama u krajevima, gdje ima malo vode, dižu se o a z e, u kojima rastu razne biline, osobito datuljina paoma. To su jedina mjesta po pustinjama zgodna za obitavanje. One su za putnike u pustinji ono, što su za brodare po oceanima otoci.

Osim Nila, koji teče istočnim dijelom Sahare, a kojemu su izvori mnogo južnije od Sahare, nema ovdje stalnih rijeka.. Kad poslije više vremena u jednom ili drugom kraju Sahare padne kiša, voda teče koritima, koja se po arapski zovu v a d i, a koja su redovno suha.

Sudanom zovemo krajeve na jugu Sahare od Atlantskog oceana do Habeškoga visočja. I Sudan je u glavnome visoka ravan. U zapadnom dijelu Sudana važne su rijeke Senegal, Gambia i Niger. Niger prima pritok Benue, izlijeva se u Gvinejski zaliv. Srednji dio Sudana nema oticanja prema moru. Tu je veliko jezero Tsad (Čad), u koje utječe rijeka Šari. Kroz istočni dio Sudana teče Bijeli Nil.

Zavaljem Konga zovemo prostrano porječje rijeke Konga i njegove okrajke, kojemu je na istoku Istočno jezersko visočje, na sjeveru razvođe između Konga i Šarija, na jugu razvođe između Konga i Zambesija, a na zapadu Atlantski ocean. Srednji je i najniži dio ovog zavalja ravnica, koju natapa Kongo i brojni mu pritoci (visoka 300 do 400 m), odakle on sebi krči put kroz Zapadno Afričko visočje u Atlantski ocean. Na sjeveru Zapadnog Afričkog visočja je njegov najviši dio Kamerun gora (4.000m).

Južno Afričko visočje je na jugu Zambesija i Kunene. Na jugoistoku dižu se visoki Drakenbergi (do 3.400 m), a na zapadu gromada Omatako. Sredinu Južne Afrike zaprema pustinja Kalahari. Iz Južne Afrike teče u Indijski ocean Limpopo, a u Atlantski ocean Oranje, koji prima pritok Vaal.

Kod nas i po svijetu

Uredbe o židovima

Vlada je prošlih dana propisala Uredbu o Židovima trgovcima živežnih namirnica, kojom se trgovcima židovskog porjekla oduzima pravo, da se bave na veliko trgovinom živežnih namirnica, koje su predmet narodne prehrane. Kao trgovine Židova smatraju se sve one trgovine, kojih su vlasnici ili suvlasnici na dan stupanja uredbe na snagu Židovi ili kojih je kapital u cjelini ili većim dijelom u rukama Židova. Dionička društva, društva s ograničenim jamstvom i zadruge smatrat će se židovskim ako su njihove uprave, ravnatelji i prokuristi većim dijelom Židovi. —

Vlada je istodobno propisala i Uredbu o upisu đaka židovskoga porjekla na sveučilišta, visoke škole, srednje, učiteljske i ostale stručne škole. U sve te škole smije se upisati samo određen broj, i to tako, da prema broju ostalih đaka bude u onom razmjeru, u kojemu je broj državljana židovskog porjekla prema broju ostalih državljana. — Ove uredbe, koje su u javnosti izazvale veliki odjek, odredbom Bana protegnute su i na Banovinu Hrvatsku.

Kako će se podijeliti kolonije

Rimski »Popolo d'Italia« donosi članak o novom poretku u Evropi i Africi. Po tom članku novi svjetski poredak odnosit će se na ove četiri jedinice: Evropu, Udružene Američke Države, SSSR i Daleki Istok. U članku se ističe, da je nemoguća izgradnja Afrike, koja predstavlja gospodarsku tvrđavu Evrope. Zato će se između Njemačke i Italije provesti dioba kolonijalnog carstva.

Afrika će se u prvom redu razdijeliti između ovih dvaju naroda, koji su dokazali u Africi svoje kolonijalne

sposobnosti. Italija zahtijeva pored svojih dosadašnjih kolonija Sudan i Egipat. Francusko kolonijalno carstvo u Africi svest će se na značenje, koje Francuska imade u Evropi. Belgija ne zaslužuje svoje afričke kolonije, i one će joj biti oduzete. Isti je slučaj s Portugalom, kojemu će se kolonije oduzeti, ako ne pokaže ni jedan pozitivan momenat svoje kolonijalne uprave. Španjolska će dobiti dio francuskoga kolonijalnoga carstva. Egipat i Južna Afrika će morati dokazati svoju sposobnost za život.

Budući mir ne će biti rezultat nasilja. Diplomatski dopisnik »Völkischer Beobachtera« naglašuje u vrlo zapaženom članku, koji se očevidno slaže sa shvaćanjima mjerodavnih njemačkih krugova, »presudnu važnost naravnoga razvitka u evropskom procesu poretka«, jamačno da bi odstranio bojazni, kao da bi započeti proces evropske preinake imao značiti samo »metodu kategoričke sile i zapovijedanja obih osovinskih sila«.

U Berlinu znadu vrlo dobro razlikovati, tako on ističe, između nužnih brzih mjera, koje se ne mogu odgoditi, i drugih velikih pitanja državnoga i društvenoga života, kojih riješenje mora niknuti i porasti iz samoga razvitka. Oprezna, donekle empirička metoda, u kojoj se razvija korak po korak ustav Reicha, izbjegavajući prerana konačna riješenja, ponajviše je značajna za način njemačkoga postupka. Na sličan je način najbrižnije pripravljeno, a tek onda provedeno ukidanje carinske granice — što predstavlja zamašnu mjeru privredne politike — između Reicha i Protektorata, kad su bile ispunjene predpostavke za ovu mjeru.

Pisac zaključuje otale, da Reich unutar svoje moći ne radi ništa prenaglo, a to će načelo vrijediti i u buduće.

S obzirom na unutarnji razvitak njemačkog jedinstva, koji je vodio preko carinske unije njemačkih malih država do jedinstvenoga Bismarckovog Reicha, svladajući malo po malo žilavi otpor partikularizma, pisac misli, primjenjujući ovo iskustvo na Evropu, da se ne može očekivati od danas do sutra ni evropska predaja, dotično evropska

svijest. Po ovoj spoznaji možemo vidjeti, da na njemačkoj strani nastoje gledati zbiljnosti, kakve su u istinu, da bi im to bolje mogli primijeniti metodu i tempo razvitka.

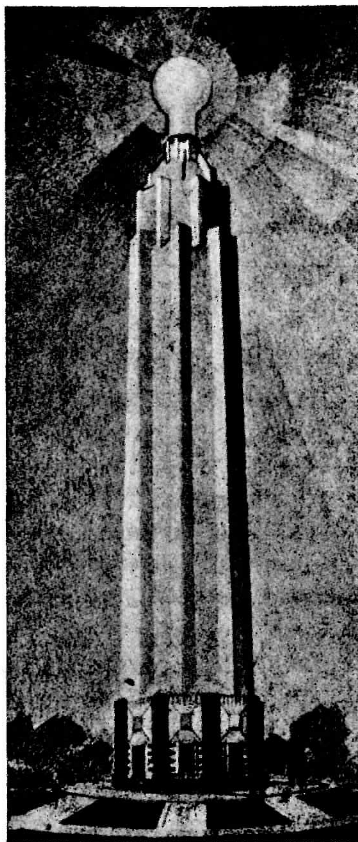
Tako dolaze do trijezne konstatacije, da je današnja Evropa prožeta najrazličitijim i često protuslovnim predajama. Pojedini dijelovi Evrope stoje još pred nužnim »čišćenjem«. Trebat će mnogo i ponajviše odgoditi do povratka mira, kojega će oblikovanje ovisiti i od oblika engleskog poraza, no ovaj se mir mora već u ratu pripravljati.

Pisac zaključuje iz ove konstatacije, da sada treba izbjegavati sporove na kontinentu, koji bi doveli za vrijeme rata do novih vojničkih obračunjavanja, te tako oteščali obračun sa Engleskom kao s glavnim neprijateljom kontinenta, ili opteretili novi mir s opasnim napetostima. Idealno bi bilo, da svaki sam direktno rješava svoj spor, kao što je to bilo moguće između Bugarske i Rumunjske. No kako je u politici rijetko moguće dostići ideale, to mora u drugim slučajevima jedino pravorijek dovesti do riješenja.

Obe bi osovinske sile svakako pozdravile svako dragovoljno uređenje, što počiva na neprisiljenoj spoznaji nužnoga i korisnoga. Pisac podvlači ovu tendenciju k slobodnim i organskim poravnanjima, tvrdeći, da se ni Berlin, ni Rim, ni Tokio ne smatraju kao »mjesto za pritužbe« ili »postaja za spasavanje«.

Ovo naziranje i razlaganje berlinskog lista osvetljuje na zanimivi način politički mentalitet, kojim se mjerodavni njemački krugovi daju na zadaću novoga evropskog uređivanja. On daje isto tako prostora naravnom razvitku stvari, kao što s druge strane apelira na uviđavnost naroda, uvjeravajući ih, da priznanje novog poretka u Evropi odgovara i vlastitim životnim potrebama i potrebama kontinenta. **»Hrvatska straža«**

Približuje se konac godine — pretplatnici izvršite svoju dužnost!!!

Spomenik prvoj električnoj žarulji u Americi. Električnu žarulju izumio je Thomas Alva Edison (rodio se 11. II. 1847., umro 18. VIII. 1931.)

Četiristogodišnjica Družbe Isusove. 27. rujna 1940. god. navršila se četiristogodišnjica otkako je Papa Pavao III. potvrdio osnutak Družbe Isusove.

Već četiri puna stoljeća rade za Crkvu sinovi sv. Ignacija na najrazličitijim područjima: u pastvi, u školi, u internatima, u misijama, domaćim i vanjskim, te naročito u brojnim domovima za duhovne vježbe.

»Hrvatska Straža« piše tom prilikom:

Prigodom četiristote obljetnice Družbe Isusove njeni članovi mogu da sa svetom radošću i ponosom obiđu u duhu veliku galerijuu svojih mučenika, svetaca, velikih učenjaka, spisatelja i dušobrižnika. Svojim patnjama i triumfima zadužili su čovječanstvo. Svaka objektivna povijest mora im to priznati. A pravednost traži, da oni narodi, u kojima su Isusovci djelovali, njima budu zahvalni. Hrvatski narod sigurno ne će biti među zadnjima.

»MASONERIJA NA UMORU«

»Glasnik sv. Ante« iz Sarajeva donosi opširan članak pod gornjim nasovom. Članak završava ovako:

»Nama je masonerija učinila toliko zla, da joj to Hrvati nikada ne će zaboraviti. Masoni su kod nas uvijek bili ona služnička puzava klika u službi tuđih gospodara: jozefinizma, Napoleonovih ambicija, madžarske hegemonije .... i kako su već sve redom dolazili. Masonerija se u svoje vrijeme svim silama ispriječila na mučeničkom putu Eugena Kvaternika. —

Khuen je u masonima našao svoje najodanije pomagače. Već 1891. mogao je Strossmayer reći da s »nama framasuni vladaju«. Masonerija je odgajala one beskičuvijek morali oslanjati na nekog drugog, mjesto da su menjačke tipove u hrvatskom javnom životu, koji su se išli svojim putem, označenim hrvatskim pravom i prošlošću. U ložama je podgrijavana apsurdna teorija o srpsko-hrvatskom narodnom narodnom jedinstvu, sa svim kasnijim nužnim posljedicama. Masonerija je bila najjači oslon desetgodišnje diktature i onaj kotao u kojem su se kroz to vrijemek uhali svi napadaji na katoličku Crkvu, njezine organe i ustanove. Ne može se to zaboraviti!.

I eto — zabraniše i kod nas masoneriju. U Beogradu posve demokratski: lože su same »obustavile rad«. U Zagrebu biva malo strožije: lože su zabranjene dekretom, a imovina zaplijenjena. I dalje ni makac. Kamo barem popis članova, a da se o onim drugim mjerama (kao na pr. u Francuskoj) i ne govori?! Tako je to kad se tjera vraga sa sotonom, kako se netko duhovito izrazio. Za sve se pomno brinu »braća«, i sada, barem oni koji su

u masone otišli »iz idealizma« .... Ali, ne će ni tako u beskraj: jednom se mora obračunati!

Činjenica je, da masonerija gubi bitku. Mi s radošću očekujemo onaj dan, kad će svi tamni zakutci biti osvijetljeni. Masonerija umire .... Ovom zgodom nama je katolicima drago naglasiti, da one snage koje ju danas onemogućuju nijesu ni »klerikalizam« ni Tklerikalne«, jer inače ne bi mogli živjeti od priča o modernoj »inkviziciji«. To opet ne znači, da katolicizam, kao duhovna moć, ostaje potpuno neaktivan u toj borbi. Masonerija je na umoru, i mi katolici možemo se samo moliti Bogu, da masonerija što prije zaklopi svoje grješne oči ....«

MUSSOLINI je pozvao Hitlera i Franca, da se u skoroj budućnosti sastanu na talijanskom tlu u svrhu konačnog dokončanja pregovora osovine i Španjolske.

ŠPANJOLSKI MINISTAR SUNER nakon duljeg boravka u Berlinu, stigao je u Rim, gdje nastavlja razgovore s talijanskim državnicima

NORVEŠKA, koja je sada pod njemačkom okupacijom, vrši svoje unutrašnje preuređenje koje je u skladu sa savremenim poretkom u Evropi. Prema tome kraljevska se kuća ne će više vratiti u zemlju, a isto tako ni pobjegla vlada. Sve stare političke stranke su raspuštene.

PRISTAŠE DE GAULLEA doživjeli su neuspjeh u Dakaru (francuska zapadna Afrika), jer su bili krivo informirani o raspoloženju u Dakaru. Kad su vidjeli da će se krv prolijevati, odlučili su se povući.

SJEDINJENE DRŽAVE AMERIKE uvele su embargo, t. j. ograničenje izvoza čelika, čime su pogodile Japan, koji je samo u zadnjoj godini nabavio iz Amerike čelika za 32 milijuna dolara.

POLJACI. Prema vijestima švicarskih novina iz Njemačkes vi Poljaci državljani Reicha morat će nositi na desnoj strani prsiju posebnu značku. Značka će biti žuti kvadrat s ljubičastim rubom.

STUDENTI U PARIZU. Počeo je rad na sveučilištima i drugim visokim školama., Po zidovima latinske četvrti izvješeni su plakati, koji pozivaju studente, da se posvete naukama, a klone politike. Isto tako se pozivaju studenti, da se međusobno pomažu te da se brinu za svoje demobilizirane drugove.

SOVJETSKI LIST »Krasnaja Zvjezda« izjavljuje, da članak »Drugi imperijalistički rat na Balkanu« (mi smo ga prošli put registrirali — op. ur.) predstavlja samo mišljenje pisca i da je pogrešno objavljen.

ENGLEZI POKUŠAVAJU praviti sada pritisak na guvernera Madagaskara, da se odrekne francuske vlade, iza kako su doživjeli neuspjeh kod Dakara.

U EGIPTU je došlo do krize vlade zbog napete vanjske situacije. Kralj je imenovao nove ministre mjesto onih koji su htjeli da se odmah navijesti rat Italiji. Međutim je situacija i dalje mutna.

DUBROVAČKA JE OPĆINA podnijela prijedlog Banskoj vlasti, da se dubrovačkim školama dadu imena glasovitih dubrovčana.

TRAJANJE RATA. O sadašnjem ratu piše »Giornale d'Italia«: Nitko u Italiji i Njemačkoj ne drži da se rat protiv Engleske može svršiti u 20 dana. Njemačka i Italija ne podcijenjuju svoga protivnika i ne zaboravljaju da se engleski imperij pruža nad četvrtinom zemaljske kugle.

ZAŠTITA MORALA U NEW-YORKU. Gradski načelnik New-yorka sazvao je konferenciju 40 newyorških izdavača ilustriranih časopisa, te im izjavio, da za vrijeme svoga načelnikovanja ne će dopuštati, da se po ulicama prodavaju nemoralni časopisi. Predstojniku je policije u nazočnosti tih nakladnika naredio, da primijeni sva sredstva u borbi protiv nemoralne štampe.

Malo veselja i šale

DA MAČKA NE VIDI . . . .

Mala Zlatica pomaže mami:
— Mama ja sam pečenje metnula na stol.
— Zaboga dijete, mačka je u blagovaonici!
— Znam mamice, ali ja sam ugasila svjetlo da mačka ne vidi!

?

CIGO NA SUDU . . .

Jednom uhvatiše vlasti ciganina i predadoše ga sudu zbog krađe pršuta. Sutradan se imala izvršiti osuda. Prije parnice pozove sudac cigu te mu reče:

— Cigo, ti ćeš meni dati pršut, a ja ću te naučiti kako da izbjegneš kazni.

Cigo pristade. Sudac mu na to reče:

— Pretvaraj se da si nijem.

Sutra dan ga sudac upita,: zašto je ukrao šunku i neka je povrati okradenomu. Cigo na to odgovori samo sa: »mmmm . . . .«

Vidjevši sud da je nijem, oslobode ga kazne. Poslije parnice sudac zatraži pršut po dogovoru od ciganina. Ali cigo i njemu odgovori: »mmmm . . . .« i tako ostade cigi pršut.

»Seljačka Omladina« izlazi jedanput mjesečno. — Cijena za članove Din 12.—, za ostale Din 24.— godišnje. — Izdaje: Podsavez hrvatskih katoličkih seljačkih omladinaca; predstavnik: Domagoj Ružičić, Zagreb, Kaptol 31. — Uređuje: Jos. Maček, Zagreb, Runjaninova 4. — Odgovorni urednik: Luka Perinić, Zagreb, Tomislavov trg 21. — Tiskara: **Slavka Šeka u Samoboru.**